

Raisa BÂRLIBA

***IMPROMPTU-UL PENTRU PIAN DE VLADIMIR ROTARU:
ANALIZĂ INTERPRETATIVĂ***

***THE IMPROMPTU FOR PIANO BY VLADIMIR ROTARU:
INTERPRETATIVE ANALYSIS***

The *Impromptu* by Vladimir Rotaru represents a concert piece that enjoys popularity among pianists. The piece is of great value from the musical point of view and the technique of interpretation. It is a work useful for students as well as for pianists performing in concerts. The author gives a thorough interpretative analysis that can help the pianists understand and appreciate the present work.

Activitatea compozitorului Vladimir Rotaru se prezintă foarte amplu. O personalitate marcantă, formează prin esența sa unul dintre pilonii creativi ai culturii muzicale contemporane din Republica Moldova. Laureat al Premiului de Stat, Maestru Emerit, artist, flautist, dirijor, profesor universitar, șef catedră Ansamblul cameral și Măiestrie de concert la AMTAP de mai mult de un sfert de secol. Aceste superlative îi permit compozitorului să fie la cârma dezvoltării artei componistice din viața muzicală contemporană a țării. Locul de frunte pe care-l ocupă îl prezintă pe maestru ca pe un veritabil îndrumător pentru mai multe generații de profesori și artiști, atât pentru cei formați, cât și pentru cei în devenire.

Prin diversitatea inovațiilor pe care le introduce, V. Rotaru își formează propriul stil inconfundabil, axat pe curentul neofolcloric, fapt despre care mărturisesc creațiile vocale, corale, pentru instrumente de cameră, vocal-simfonice și simfonice. Procedeele pe care le folosește se apropie maxim de rădăcinile folclorului autentic. Alături de configurațiile melodice și de melodiile provenite din izvorul spiritual național, maestrul concepe contururi și simboluri proprii în stil popular, pe care le inițiază prosper.

Din diversitatea creațiilor compuse pentru pian, *Impromtu-ul* ocupă un loc distinct în repertoriul contemporan al pianiştilor. Scris în anul 1977, el se prezintă ca o creație desfășurată, într-o tehnică profesională, în tempoul *Presto*. Varietatea melodică ce se axează pe contururi diverse, îi contribuie piesei o sonoritate efervescentă. Se observă clar mai multe formule specifice muzicii de dans. Combinațiile ritmice abordate sunt ca niște axe pentru o melodicitate pitorească și plină de sclipiri scânteietoare.

Ritmica complexă relevă caractere pline de temperamente impetuoase și energice. Este un dans rustic plin de vervă și de forță robustă. În acord cu o structură metrică diversă, melodismul colorat intens creează un material eflorescent, garnisit și împodobit cu broderii splendide. Prin plenitudinea acestui tablou străbate clar caracteristica unei sârbe pline de mișcare și foc. Apogiaturile, sincopelile, accentele, alternate de pe timpul tare pe cel slab și invers, hașurile specifice manierei folclorice, folosite într-o metodă pianistică originală îi conferă compoziției coloritul unui joc țărănesc.

În arhitectura piesei, în macrostructură se observă construcția unei forme tripartite complexe. Metrul $4/4$, *alla breve* alternează cu $3/4$ și $1/2$. Expoziția conține câteva caractere. Tema principală se expune, marcând câteva idei. Prima — la vocea solo. Aici formula melodică se compune din două motive: a) două triolete; b) două optimi cu punct, succedate de șaisprezecimi. Astfel se creionează imaginea de bază a tematismului muzical. El trece ca un fir roșu la vocea solo prin toată piesa.

Și la acompaniament se evidențiază câteva elemente. Aici, la bași, se observă clar o stratificare a compoziției. Structura blocului de susținere relevă câteva repere, caracterizându-se în mai multe moduri.

Primul strat îl constituie baza ritmică, ceea ce prezintă funcția prioritară a acompaniamentului. Al doilea strat este expus în direcția verticală: intervale melodice de octave și none, creând pilonul armonic. Al treilea strat se punctează în perimetrul orizontalei la bași, unde

se schitează două voci liniare ascunse. Cea de sus, țese pe parcurs o panglică de secunde mici, expuse în intervale melodice ostinate. Ele se aseamană cu sunarea instrumentului muzical buhai folosit la colinde. Din alt aspect, se cunoaște din istoria muzicii, că formula secundelor descendente creionează, de fapt, motivul suspinului. Procedul acesta este prezent și în *Impromptu*. Aici formula clasică este oarecum ascunsă, mai bine zis, voalată. Suspinele la bași se transformă în sunete de sărbătoare, aidoma unor tânguiele de doină, metamorfozate ulterior în joc. Al patrulea strat este vocea bașilor în registrul grav. Desfășurarea lor este reliefată clar de sunetul *B*, repetat ca un punct de orgă. Pe parcurs el se îmbogățește de intervale armonice, cvinte, urmate de acorduri. Repetarea lor poartă un caracter de tocată. Prin esență, ele sunt punctele de dominantă (pedală). În partitura piesei, ele desenează un ritm antrenant de tobă, aprins și tumultuos, izvorât din rădăcinile arhaice ale subconștientului național. Pe plan descriptiv și interpretativ, acompaniamentul la bași conduce imaginația la procesul pitoresc de framântarea strugurilor de poamă toamna, la facerea vinului. Din timpurile stravechi, omenirea astfel marca strângerea roadei, apoteoza sărbătorească atingând culmea, elogiind ziii și darurile naturii.

Toate aceste procedee luate împreună, în plus și cu o armonizare pitorească expresivă, sunt colorate de inflexiuni și modulații permanente. Împreună ele constituie pilonul și axa fuiorului imaginar, pe care se „toarce“ firul expunerii melodice. Planul tonal al temei principale se învârtește pe axa *Si bemol*, atingând sonoritațiile: *Mi bemol*, *Re bemol*, *Si bemol*, în paralel, se resimte și aura modului frigian cu treapta a șasea coborâtă. Pană la urmă, se instalează un *Mi bemol major* stabil. El se prezintă ca un reper între temele expuse. Dezvoltarea materialului muzical este urmată de legătură, expusă în acorduri ritmate, a căror voce de bază are aspectul unei game descendente în tonuri întregi. Structura armonică a acestor acorduri include intervale de octave și cvinte paralele. Se resimte și un ritm accentuat. Astfel este prezentat primul element al punții. Cel de-al doilea derivă din „germenele“ de două triolete, urmate de optimi în duolete, luate din tema principală.

Urmează un discurs ce are toate caracteristicile unei teme noi. El poartă amprenta materialului secundar. Acest segment muzical are un caracter de virtuozitate și se aseamană cu un solo de țambal. Formula ritmică este derivată iarăși din tema principală, fiind axată pe o optime cu punct, urmată de șaisprezecime. Expunerea temei secundare cere un pianism efervescent, cu condiții tehnice avansate. Acompaniamentul din

mâna stângă de asemenea își trage rădăcinile din materialul anterior. Cvintele pe fundalul cărora se derulează solo-ul ce imită țambalul, au fost deja anunțate în expoziția și dezvoltarea temei principale.

În prezentarea materialului secundar apare o punte nouă. Ea se formează din trei elemente. Primul — acordurile cu abreviatură. Al doilea — două triolete, succedate cu două duolete (ca în prima legătură). Al treilea element este o succesiune ascendentă de trisonuri majore, urcate pe treptele cromatice. Aceste trei elemente ale punții sunt ca un hotar ce reliefează o mică dezvoltare tonală. Planul inflexiunilor se amplifică și se prezintă în modul următor: *Des-dur, E-dur, A-dur, Des-dur, Es-dur, C-dur, F-dur, As-dur, B-dur*. Această defilare a tonalităților susnumite conduce spre reapariția temei principale — repriza ei. Schematic expoziția piesei se prezintă astfel: A — B — A, evidențind o formă tripartită simplă, bazată pe un sistem tonal bine pus la punct, ce joacă un rol predominant în prezentarea materialului și dezvoltarea lui. În expoziția piesei predomină un caracter de joc.

Partea de mijloc a piesei se instalează odată cu o introducere acordică. Metrul se schimbă în 6/8. Predomină tonalitatea *Mi major*. Este un cântec popular autentic *Frunzișoară lozioară*, pe care autorul îl introduce în formă de citat. O melismatică fină expusă în șaisprezecimi se încadrează în melodie. Nuanțele de *piano dolce* subliniază imaginea feminină a discursului. Incorporarea arpeggiilor îi conferă piesei o suplete și grație desăvârșită, melopeea migrând din mâna dreaptă în cea stângă. Majorul alternează cu minorul suav.

Secțiunea mediană este formată de asemenea din trei segmente. Ca un suflu nou, proaspăt apare o temă nouă. Ea consolidează centrul construcției. Această melodie are o prestație curgătoare, „murmurând“ narativ asemenea unei rapsodii populare. Ea se încadrează, șerpuitor, încărcând țesătura cu broderii. Substanța sonoră a ei este dantelată aidoma firelor de pe mostrele lucrate la gherghef. O melismatică fină înfrumusețează discursul cu o savoare sublimă. Tema se dezvoltă, modulând în tonalitatea *Do major*. După câteva turații, revine cântecul popular. La aceasta etapă *Frunzișoară lozioară* este dată într-o variaționare intensă. Factura este grandioasă cu octave, acorduri și arpegii grupate în triolete cu șaisprezecimi, desfășurate maiestuos pe toată claviatura. Cascadele sonore sunt fastuoase și se impun cu un caracter festiv și sărbătoresc. Rezonanța este amplă, cu culori timbrale bogate. Aici se situează o culminație somptuoasă și masivă. Culmea apogeeului este concomitent și hotarul între secțiuni.

Revine repriza generală a piesei. Ea repetă întocmai expunerea temelor de la început. Arhitectura conturează clar forma tripartită complexă, în care fiecare discurs, la rândul său, se construiește iarăși tripartit.

Reiese, deci, că fiecare construcție tripartită a microformei intră în componența macroformei celeilalte, având câte o dezvoltare proprie, cu inflexiuni și modulații ale planului tonal. Amplificarea materialului este de asemenea un procedeu folosit de autor cu o varietate complexă de teme și motive muzicale. Unele din ele își trag originea din aceleași rădăcini.

Impromptu-ul este o piesă de succes, ce intră în repertoriul contemporan al pianiștilor, înfrumusețând considerabil patrimoniul muzical actual. El ocupă un loc deosebit, atât în practica tineretului studios, cât și în programele concertistice ale artiștilor consacrați. O tentă puternică de bravură, o tehnică dezvoltată, un pianism desăvârșit, în conformitate cu o atmosferă emotivă amplă și o paletă extinsă de game și culori cromatice îmbelșugate, iată caracteristica succintă a piesei. *Impromptu-ul* demonstrează o viziune originală în dezvoltarea construcției arhitectonice, atingând în tangență formula clasică.

Piesa *Impromptu* pentru pian de Vladimir Rotaru este scrisă în conformitate cu cele mai bune tradiții ale pianismului concertistic.

Recenzent: A. Rojnovanu, dr., conf. univ.